

Projekt

z dnia 6 września 2013 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY SIEDLCE**

z dnia ..... 2013 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 - 2015

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art.176 pkt 1 i art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.) Rada Gminy Siedlce uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 - 2015 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedlce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

dr inż. Grzegorz Koc

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Siedlce
z dnia ..... 2013r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE SIEDLCE NA LATA 2013-2015

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE SIEDLCE NA LATA 2013- 2015.

Wyrazem dążenia do poprawy funkcjonowania rodziny jest program wspierania rodziny. Utworzenie programu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym wynikającym z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 135).

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 powstał wskutek konieczności dostosowania aktualnie obowiązującego prawa w obszarze pomocy dziecku i jego rodzinie. Opracowany został w oparciu o Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej, diagnozę zawartą w Strategii oraz o informacje uzyskane ze środowiska lokalnego oraz instytucji zajmujących się problematyką dziecka i rodziny na terenie gminy. Program może być nowelizowany w wyniku składanych Radzie Gminy przez Wójta , rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawionych przez niego potrzebach związanych z realizacją tych zadań (art. 179 ust. 1 ustawy).

Program wspierania rodziny jest kierowany do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Problemy opiekuńczo-wychowawcze są doświadczane przez większość rodzin z dziećmi i wynikają z naturalnych faz rozwoju rodziny. Trudności te jednak większość rodzin potrafi pokonać samodzielnie wykorzystując własne możliwości i zasoby, a także korzystając z powszechnie dostępnych usług i instytucji. Istnieją jednak rodziny, które nie są w stanie samodzielnie wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci i do tych właśnie rodzin skierowany jest Gminny Program Wspierania Rodziny.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie członków rodziny w odbudowaniu prawidłowych relacji w rodzinie. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Rodzina w pierwszej kolejności powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiskowych.

I. Diagnoza sytuacji

Na koniec roku 2012 Gmina Siedlce liczyła ponad 17 tysięcy mieszkańców. W ostatnich latach można zaobserwować systematyczny wzrost ludności. Spowodowane jest to położeniem Gminy wokół miasta Siedlce, łatwym dostępem do infrastruktury miejskiej, a także dobrze rozwiniętą komunikacją samochodową. Wzrost ludności w dużej mierze przedkłada się na rozwój gminy.

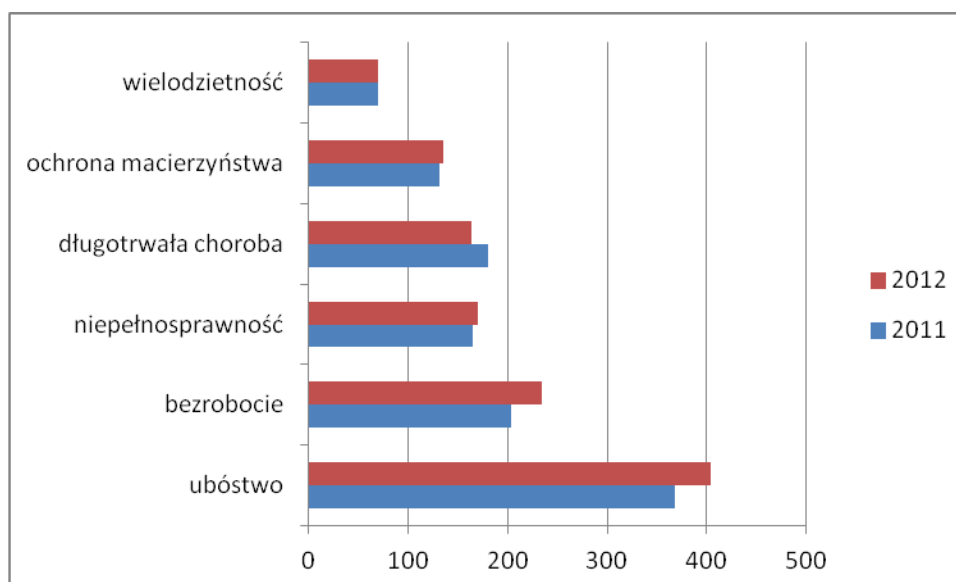
W 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach zarejestrowanych było 863 mieszkańców Gminy Siedlce, z czego niespełna 52% stanowią bezrobotne kobiety. Z analizy danych rynku pracy w gminie Siedlce wynika, że w ostatnich latach znacznie wzrasta liczba osób bezrobotnych, w tym osób bezrobotnych długotrwale. Długi okres pozostawania bez pracy potęguje dezaktualizację kwalifikacji i umiejętności obniżając prawdopodobieństwo znalezienia zatrudnienia w przyszłości.

Według stanu na koniec 2011 roku, 33% bezrobotnych z gminy Siedlce (236 osób) pozostawało bez pracy ponad 12 miesięcy (dane dotyczą osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy nieprzerwanie od momentu zarejestrowania się), natomiast na koniec 2012 roku, było to już ponad 43 %. Ponadto odnotowuje się znacznie większy zasięg bezrobocia długotrwałego wśród kobiet - 56%. Na bezrobocie bardziej narażone są kobiety niż mężczyźni z powodu roli jaką tradycyjnie przypisuje się im w rodzinie. Znacznie później zaczynają aktywność zawodową w porównaniu do mężczyzn oraz także wcześniej ją kończą.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2012 r. objął pomocą ponad 440 rodzin, w tym 265 rodzin z dziećmi. Spośród tych rodzin zdiagnozowano 34 rodziny (tj. blisko 13 %), w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Przyczyny udzielania świadczeń pomocy społecznej przedstawia rysunek 1.

Rys. 1. Przyczyny udzielania świadczeń pomocy społecznej

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach

Z przeprowadzonej analizy wynika, że dominującą przyczyną korzystania z pomocy w 2012 roku jest ubóstwo, następnie bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Rodzina, która znalazła się w sytuacji ekstremalnej, jaką jest niewątpliwie niedobór środków do życia, podejmuje działania w kierunku zaspokojenia fundamentalnych potrzeb, upatrując pomocy ze źródeł niezarobkowych. W 404 rodzinach znajdujących się w ubóstwie, żyje prawie 1300 osób, co stanowi niespełna 8% ogółu mieszkańców.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż ubóstwo na terenie Gminy ma tendencję wzrostową. Przyczyną tego może być bezrobocie wśród mieszkańców, które systematycznie wzrasta. Duża grupa odbiorców pomocy społecznej to osoby niepełnosprawne lub długotrwale chore, przez co znajdują się w gorszym położeniu, mają utrudniony dostęp do dóbr i zasobów społecznych. Ponadto ich budżet domowy obciążony jest często znacznymi wydatkami na leczenie i rehabilitację, przez co zmuszeni są do korzystania z systemu wsparcia.

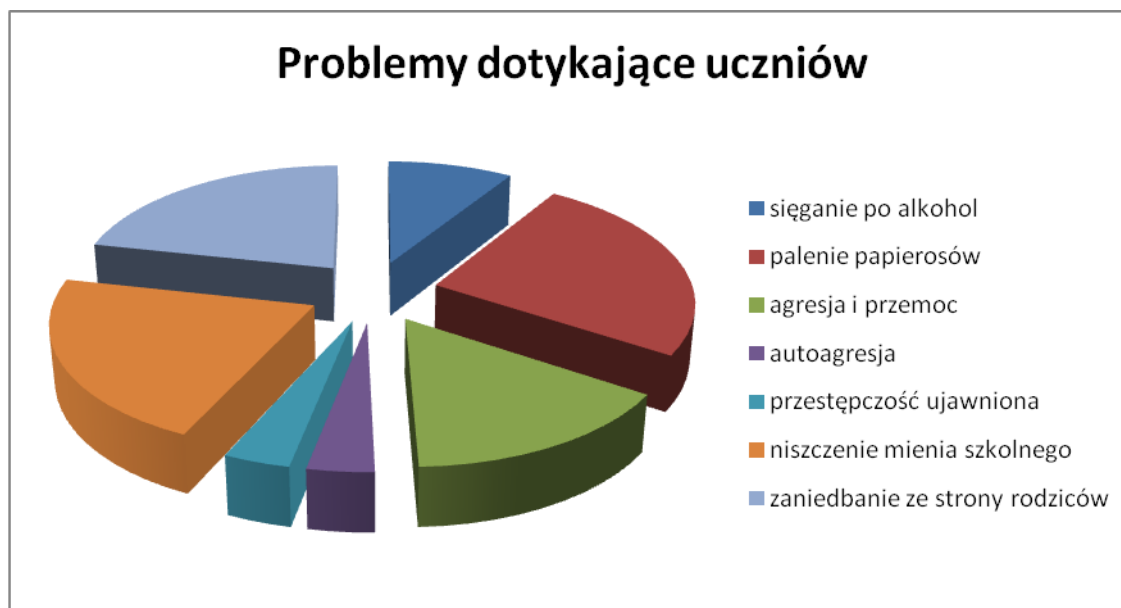
Liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne wraz z dodatkami w Gminie Siedlce ma tendencję malejącą. Natomiast liczba osób korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego ma tendencję wzrostową. W 2012 roku z zasiłków rodzinnych korzystało 752 rodziny zaś z funduszu alimentacyjnego 81 rodzin.

Analiza sytuacji dziecka i rodziny została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowych oraz wśród losowo wybranych przedstawicieli środowiska lokalnego. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne pod kątem występowania problemów społecznych, prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych oraz zasobach tych placówek.

Z przeprowadzonych badań wynika, że wszystkie zespoły oświatowe zatrudniają pedagoga szkolnego, tylko w jednym zespole nie jest zatrudniony logopeda, a w 4 zespołach zatrudniona jest pielęgniarka. Wszystkie placówki prowadzą dożywianie dzieci. Na niespełna 2000 uczniów, pomocą w formie dożywiania objętych jest 290 dzieci. Każda szkoła ma dostęp do sali gimnastycznej oraz Internetu. Tylko 2 zespoły wskazują na utrudniony dojazd dzieci do szkoły, głównie z powodu braku transportu, a także złego stanu dróg lokalnych. Na terenie gminy nie funkcjonują klasy integracyjne, ale zapewnione są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wszystkie szkoły mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe, głównie sportowe, koła przedmiotowe, teatralne czy artystyczne.

Analiza danych odnośnie występowania problemów w domu rodzinnym jednoznacznie wskazuje, iż najczęstszym i najbardziej dotkliwym problemem jest palenie papierosów, następnie zaniedbanie ze strony rodziców i niszczenie mienia szkolnego, a także agresja i przemoc.

Rys. 2. Problemy występujące na terenie szkoły oraz w domu rodzinnym uczniów.

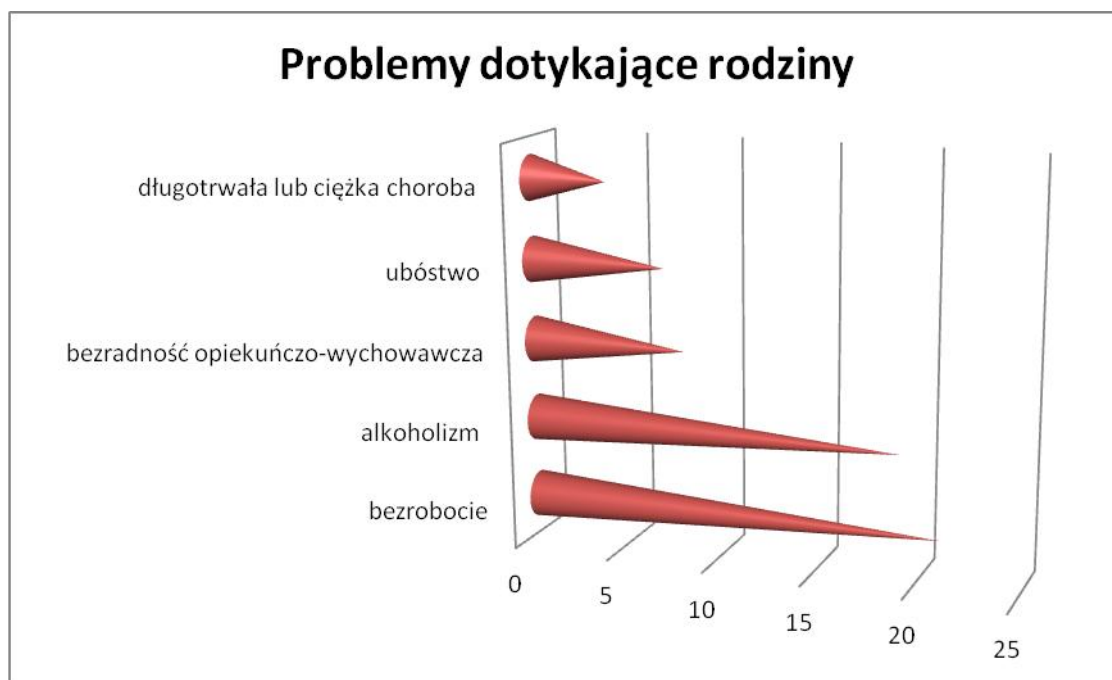

Opracowanie: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Siedlce – na podstawie diagnozy środowiska szkolnego.

Na terenie szkół podejmowane są różnego rodzaju działania profilaktyczne, prowadzona jest współpraca z rodzicami, a także z organizacjami wspierającymi dzieci i młodzież.

Środowisko lokalne również diagnozowano pod kątem problemów najczęściej dotyczących rodziny, dzieci i młodzież mieszkającą w Gminie. Spośród problemów wskazanych w ankiecie, na czoło wysuwa się bezrobocie, alkoholizm, następnie bezradność opiekuńczo- wychowawcza i ubóstwo.

Rys. 3 Problemy najczęściej dotyczące rodziny mieszkające w Gminie.

Opracowanie: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach – na podstawie diagnozy środowiska lokalnego.

Większość ankietowanych wskazała, że w obszarze bezrobocia, niepełnosprawności oraz ubóstwa oferta wsparcia rodzin jest niezadawalająca. Jako najważniejszy problem związany z dziećmi i młodzieżą podawany jest brak zainteresowania i opieki ze strony rodziców. Zauważyć należy, iż na ten sam problem wskazują wyniki badań środowiska szkolnego. Przedstawiciele środowiska lokalnego wskazują na braki występujące na terenie gminy, w szczególności boisk i placów zabaw dla dzieci.

Z danych Powiatowego Centrum Rodziny wynika, że w 2012 roku pozbawionych opieki rodziców naturalnych było 11 dzieci zamieszkujących na terenie gminy Siedlce. Opieka zastępcza nad nimi sprawowana była w różnych formach:

- 1) 9 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych mieszkających na terenie gminy Siedlce, w tym:
  - 5 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem,
  - 4 dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych,
- 2) 2 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych niezawodowych mieszkających w innych gminach,
- 3) 3 dzieci przebywało w różnego rodzaju placówkach w tym:
na terenie powiatu siedleckiego 2 dzieci oraz 1 dziecko poza terenem powiatu.

Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem stanowią ponad 80% ogólnej liczby rodzin zastępczych. Sąd Rejonowy ustanawiając rodzinę zastępczą dla dziecka w pierwszej kolejności kieruje się związkiem emocjonalnym z najbliższą rodziną. Pierwszeństwo więc do sprawowania opieki zastępczej mają rodziny spokrewnione z dzieckiem.

Zdecydowanie więcej dzieci umieszczanych jest w rodzinach zastępczych w stosunku do dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zauważa się rosnącą tendencję do zapewniania dzieciom rodzinnych form opieki zastępczej.

Przyświecającą ideą jest przekonanie, iż to rodzina w pełni gwarantuje właściwy rozwój człowieka. Dlatego szczególnie ważne staje się wspieranie niewydolnych rodzin naturalnych znajdujących się w kryzysie.

II. Cel strategiczny

Zadaniem niniejszego programu jest zapewnienie rodzicom i ich dzieciom na terenie gminy Siedlce zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych. Główny akcent w pracy z rodziną powinien być położony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka ze środowiska rodzinnego. Ponadto ważne jest systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną (w tym lekarzy i pielęgniarek, psychologów poradni psychologiczno-pedagogicznej).

Praca asystentów rodziny jest istotnym elementem w budowaniu systemu wsparcia rodziny. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny zapobiega umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, a dzieciom, które się w niej znajdują, umożliwia powrót do rodziny biologicznej. Praca asystenta oprócz oczywistych zysków społecznych, przyczynia się również w perspektywie długoterminowej do ograniczenia kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Celem strategicznym programu jest wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Cele szczegółowe

1. Wzrost zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami oraz zwiększenie wydolności wychowawczej rodziny;
2. Ustawiczne wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich;
3. Wzrost kompetencji i umiejętności wychowawczych;
4. Zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu miejsc i instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie;

5. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

III. Kierunki działań

1. Wspieranie rodzin w zakresie prawidłowego funkcjonowania w środowisku poprzez pracę socjalną, pedagogizację rodziców, możliwość korzystania z poradnictwa, współpracę z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
2. Objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny.
3. Objęcie rodziny pomocą rodziny wspierającej.
4. Świadczenie pomocy finansowej, rzeczowej oraz zapewnienie posiłków dzieciom i młodzieży.
5. Podnoszenie umiejętności zawodowych pracowników instytucji i organizacji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie poprzez udział w szkoleniach.
6. Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej między innymi przez Punkt Konsultacyjny w Urzędzie Gminy.
7. Oddziaływanie interdyscyplinarne polegające na współpracy pomiędzy instytucjami, takimi jak Zespoły Oświatowe, Policja, Sąd Rodzinny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna.
8. Dofinansowanie kolonii i obozów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
9. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego między innymi poprzez prowadzenie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w szkołach i świetlicach wiejskich oraz umożliwienie im częstszego korzystania z dóbr kultury.
10. Wspieranie organizacji działań profilaktyczno- edukacyjnych.
11. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem edukacyjnego systemu szkolnego.
12. Pomoc rodzinom borykającym się z różnymi problemami poprzez ułatwianie uczestnictwa w grupach wsparcia.
13. Organizowanie zajęć profilaktycznych i dni profilaktyki.
14. Prowadzenie edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia.
15. Kształtowanie właściwych postaw społecznych.
16. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu.
17. Przeciwdziałanie przemocy i agresji, prowadzenie interwencji kryzysowej.
18. Doskonalenie systemu współpracy z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie poprzez organizowanie wspólnych porad, szkoleń i wymianę informacji o podejmowanych działaniach.
19. Wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.
20. Systematyczne monitorowanie rodzin (z „grupy ryzyka”) przede wszystkim przez pracownika socjalnego, asystenta rodziny, pedagoga szkolnego poprzez bezpośrednie kontakty.
21. Informowanie o miejscach, instytucjach zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.
22. Inne wynikające z bieżących potrzeb i zgodne z celami programu.

IV. Rezultaty programu

1. Wzrost oddziaływań interdyscyplinarnych polegających na współpracy pomiędzy instytucjami.
2. Spójny system wsparcia dla rodziny.
3. Wzrost jakości życia rodzin.
4. Rozwinięta aktywność własna osób i rodzin.
5. Zwiększona wydolność i umiejętności wychowawcze rodziców.
6. Wzmocnienie rodziny w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi.
7. Zwiększony poziom wiedzy z zakresu miejsc i instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.
8. Wzbogacenie standardowej oferty dydaktycznej oraz dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

V. Realizatorzy programu

- Samorząd gminny i jego jednostki organizacyjne (GOPS, GZEASZ, GOK).
- Placówki oświatowe
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Policja
- Sąd Rodzinny

Ponadto przewiduje się udział innych instytucji działających na rzecz rodziny

VI. Źródła finansowania

Realizacja Programu finansowana jest ze środków własnych gminy Siedlce , dotacji celowych Wojewody Mazowieckiego oraz innych źródeł.

VII. Koordynacja programu

Koordynatorem działań programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach.

Przewodniczący Rady Gminy

dr inż. Grzegorz Koc